

Sygn. akt II UK 30/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku A. Spółki z o.o. z siedzibą w W. obecnie E. Spółka z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

z udziałem zainteresowanego A. W.

o ubezpieczenie społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 grudnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 maja 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 maja 2015 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy A. Sp. z o.o. z siedzibą w W. (płatnik) od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 16 czerwca 2014 r., oddalającego odwołanie Spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 4 marca 2011 r., odmawiającej wydania zaświadczenia potwierdzającego, że zainteresowany A. W. w okresie wykonywania pracy we Francji od dnia 12 lipca do dnia 22 sierpnia 2010 r. podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że przepisy wprowadzające wyjątek od zasady terytorialności określonej w art. 11 ust. 2 lit. a

rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE. L 2004.166.1 ze zm. – dalej „rozporządzenie nr 883/2004”), tj. art. 12 ust. 1 tego aktu oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 2009.284.1 ze zm., dalej „rozporządzenie nr 987/2009”), należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Przesłanka podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma pracodawca osoby oddelegowanej (w sprawie - państwa polskiego) jest związana z realnym podleganiem ubezpieczeniu bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia w innym państwie członkowskim. Sam pobyt zainteresowanego w Polsce, bezpośrednio przed wysłaniem go do Francji, nie wypełnia warunku podlegania ustawodawstwu polskiemu. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynikało, że zainteresowany w okresie miesiąca poprzedzającego delegację nie podlegał ubezpieczeniom społecznym w Polsce (z poczynionych w sprawie ustaleń wynikało, że zainteresowany w okresie od dnia 7 lipca do dnia 14 lipca 2010 r. został zarejestrowany jako bezrobotny, bez prawa do zasiłku) nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego, nie pobierał zasiłku dla bezrobotnych, nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, a także nie pobierał żadnych świadczeń socjalnych ani stypendiów, ani zasiłku pielęgnacyjnego, nie podlegał więc tym ubezpieczeniom bezpośrednio przed delegowaniem do pracy na terenie Francji. Ponadto Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że płatnik nie prowadził znacznej działalności na terenie Polski.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik płatnika, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, oraz art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, a także ust. 1 akapit 5 Decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na

własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (2010/C 106/02). Ponadto zarzucono naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c.

Pełnomocnik płatnika wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, o przeprowadzenie rozprawy, orzeczenie o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W skardze kasacyjnej zawarto także wniosek o zadanie pytania prejudycjalnego do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, w związku z którymi zaistniała potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów dotyczących pojęcia „prowadzenie znacznej części działalności gospodarczej na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę” i wskazania przesłanek koniecznych do spełnienia tego wymogu, a w szczególności odpowiedzi na pytania: (-) czy wymóg ten zostaje spełniony przez przedsiębiorcę, który osiągnął obroty na terenie kraju macierzystego poniżej 25% i jednocześnie spełnia pozostałe przesłanki; (-) czy wymóg osiągnięcia obrotów minimum 25% na terenie kraju macierzystego jest jedynym kryterium warunkującym uzyskanie przez wnioskodawcę statusu „prowadzenia znacznej części działalności gospodarczej na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę”; (-) czy procentowy udział obrotów osiąganych w kraju macierzystym należy obliczać porównując obroty (stan zatrudnienia, ilość wykonywanych umów oraz liczebność personelu administracyjnego) kraju delegowanego do obrotów (i odpowiednio stanu zatrudnienia, wykonywanych umów oraz liczebności personelu administracyjnego) osiąganych w pozostałych krajach delegowania łącznie czy w odniesieniu do kraju delegowania; (-) jakie okoliczności powinna obejmować „pogłębiona analiza” przewidziana przez Praktyczny Poradnik, a przede wszystkim czy analiza ta przy porównaniu obrotów osiąganych przez przedsiębiorcę na terenie kraju jego siedziby i kraju delegowania powinna wziąć pod uwagę różnicę siły nabywczej pieniądza oraz wysokości wynagrodzeń występującą między tymi krajami; (-) czy ocena

pozostałych poza obrotem przesłanek, od których prawo europejskie uzależnia możliwość uznania działalności prowadzonej na terenie danego kraju za znaczącą wchodzi w zakres wyżej wspomnianej „pogłębionej analizy”; oraz (-) czy Sąd rozpatrując sprawę wymagającą ustalenia prowadzenia znacznej działalności na terenie Polski, w sytuacji jeżeli obrót na terenie kraju nie przekracza 25%, może zaniechać oceny pozostałych poza obrotem przesłanek, od których prawo europejskie uzależnia możliwość uznania działalności za znaczącą oraz dokonania dalej idącej „pogłębionej” analizy sytuacji tegoż przedsiębiorcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi

ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Na wstępie należy zauważyć, że wskazane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienia prawne w istocie koncentrują się na pojęciu prowadzenia znacznej części działalności gospodarczej na terytorium państwa członkowskiego, w którym wnioskodawca ma swoją siedzibę oraz kryterium osiąganego obrotu poniżej 25%. Natomiast w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik płatnika stwierdza niezgodnie z treścią uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji, że Sąd ten „rozpatrując niniejszą sprawę uzasadnił swój wyrok wyłącznie stwierdzeniem braku osiągnięcia przez skarżącego obrotów w kraju na poziomie 25%”.

Tymczasem w wyroku Sądu drugiej instancji wskazano, że dla uznania, iż konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009, konieczne jest podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu, przy czym nie chodzi tu tylko o podleganie ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), np. z tytułu pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej, czy też z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ale również o podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.). Nie budzi wątpliwości podobieństwo poprzedniej regulacji rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.E.L. 1971 Nr 149, poz. 2 ze zm.), oraz obecnie obowiązujących rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. i nr 987/2009 z 16 września 2009 r. w

zakresie podstawowych zasad koordynacji ubezpieczeń społecznych, czyli podlegania tylko jednemu systemowi ubezpieczenia społecznego i to w kraju, w którym praca jest wykonywana, co wymaga uprzedniego podlegania ubezpieczeniu społecznemu według ustawodawstwa pierwszego państwa członkowskiego (w którym pracodawca normalnie prowadzi swoją działalność). Przesądzające znaczenie ma zatem realne (faktyczne) ubezpieczenie przed delegowaniem, a co należy podkreślić, tego warunku zainteresowany nie spełniał.

Natomiast odnośnie do sformułowanych wątpliwości skarżącego dotyczących rozumienia pojęć „podlegania ustawodawstwu” i „podleganiu ubezpieczeniu”, pomijając w tym miejscu brak ich związku z zarzutem sformułowanym w ramach podstawy kasacyjnej, wątpliwości te zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r., II UK 116/13 (OSNP 2014 nr 5, poz. 73) wyjaśniono, że przez „podleganie ustawodawstwu państwa członkowskiego” w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 i art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009 należy rozumieć posiadanie tytułu do podlegania przepisom prawa ubezpieczeń społecznych (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2016 r., II UK 53/15, niepublikowane, oraz powołane tam orzeczenia).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.